

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/33/2018
Identifikačné číslo spisu: 2017200162
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:2017200162.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, členky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a člena senátu Mgr. Michala Novotného (sudca spravodajca) vo veci žalobkyne: prokurátorka Okresnej prokuratúry Trnava, Vajanského 22, Trnava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava, V. Clementisa 24/A, Trnava, za účasti ďalšieho účastníka: Z., nar. XX. M. XXXX, H., zastúpeného: JUDr. Darina Kurňavová, advokátka, Kapitulská 5, Trnava, o preskúmanie rozhodnutia z 25. mája 2016 č. 64485-48/2016-TT, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44 Sa 17/2017-119 z 11. januára 2018 takto

r o z h o d o l :

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zamieta návrh ďalšieho účastníka na prerušenie konania.
- II. Rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44 Sa 17/2017-119 z 11. januára 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej a z napadnutého rozsudku vyplýva, že ďalší účastník na základe povolenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 17. októbra 1994 poskytoval zdravotnú starostlivosť ako oftalmológ. Slovenská lekárska komora mu 12. septembra 2006 vydala licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TT/0894/06. Okrem toho mu v rovnaký deň vydala aj licencie na výkon zdravotníckeho povolania - lekár (č. L1B/TT/0894/06) a na výkon odborného zástupcu v povolaní lekár (č. L1C/TT/0894/06).

2. Nato ďalší účastník a jeho manželka ako spoločníci založili obchodnú spoločnosť O., ktorá vznikla 1. januára 2007. Trnavský samosprávny kraj jej rozhodnutím z 27. februára 2007 s účinnosťou od 1. apríla 2007 povolil prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v ambulancii (okrem iného) v kategórii lekár v odbore oftalmológia s tým, že ďalší účastník bude jej odborným zástupcom. Tým istým rozhodnutím, ktoré 26. apríla 2007 opravil, zrušil s účinnosťou od 1. apríla 2007 ďalšiemu účastníkovi

skoršie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho rozhodnutia. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe však ďalšiemu účastníkovi zostala v platnosti aj po tomto dni. Napriek tomu sa u žalovanej uplynutím 31. marca 2007 odhlásil z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby.

3. Po zistení, že ďalší účastník je aj naďalej (po 31. marci 2007) držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, žalovaná pobočka rozhodnutím z 25. mája 2016 č. 64485-48/2016 vyslovila, že jeho povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie nezaniklo 31. marca 2007, ale až 30. júna 2009. Vyšla zo záveru, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010, v dôsledku čoho bol ďalší účastník aj po 31. marci 2007 samostatne zárobkovo činnou osobou. Jeho povinné nemocenské a dôchodkové poistenie tak podľa § 21 ods. 1 cit. zákona mohlo zaniknúť až 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, kedy jeho príjem z podnikania a z inej samostatne zárobkovo činnnej osoby nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 10 cit. zákona v znení účinnom do 31. decembra 2007, resp. podľa § 138 ods. 9 v znení účinnom od 1. januára 2008. Z výpisu z daňového priznania k dani z príjmov žalovaná pobočka zistila, že jeho príjem pod túto hranicu klesol až v roku 2008, takže povinné poistenie podľa citovaného ustanovenia zaniklo až 30. júna 2009. Ďalší účastník bol poučený, že proti rozhodnutiu sa môže odvolať, avšak neurobil tak. Až 13. septembra 2016 navrhol obnovu konania, jeho návrh však bol právoplatne zamietnutý rozhodnutím ústredia Sociálnej poisťovne z 24. januára 2017.

4. Dňa 17. októbra 2016 podala žalobkyňa proti rozhodnutiu žalovanej pobočky z 25. mája 2016 protest. Žalovanej v ňom predovšetkým vytkla, že v rozpore s § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. pri jeho vydaní nepostupovala v súčinnosti s ďalším účastníkom. Ďalej namietla, že žalovaná na základe odhlášky vyznačením v spise vydala rozhodnutie, že jeho povinné poistenie zaniklo 31. marca 2007. Toto rozhodnutie bránilo tomu, aby žalovaná opätovne rozhodla o zániku k inému dátumu. Tým, že ďalší účastník na základe povolenia samosprávneho kraja začal od 1. apríla 2007 prevádzkovať zdravotnícke zariadenie ako odborný zástupca spoločnosti O., prestal byť oprávnený vykonávať samostatnú zdravotnícku prax na základe licencie č. L1A/TT/0894/06. Na základe tejto licencie ďalší účastník od 1. apríla 2007 nikdy nevykonával zdravotnícke povolanie lekár, ale vykonával ho len ako zamestnanec obchodnej spoločnosti, a licencia slúžila len ako nevyhnutný predpoklad na vydanie povolenia pre túto spoločnosť. Preto od uvedeného dátumu prestal byť samostatne zárobkovo činnou osobou a stal sa zamestnancom spoločnosti O., ktorá bola platiteľom poistného na sociálne poistenie. Žalovaná podľa žalobkyne nevzala do úvahy, že podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. sa samostatná zdravotnícka prax mohla vykonávať len v inom zdravotníckom zariadení. Takisto nevzala do úvahy § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. a to, že ďalší účastník zdravotnícku prax na základe licencie nevykonával. Rozhodnutie žalovanej pobočky bolo navyše vydané po deviatich rokoch potom, čo na základe odhlášky vyznačila v spise zánik povinného poistenia.

5. Žalovaná pobočka protestu žalobcu sama nevyhovela a predložila ho na rozhodnutie ústrediu, ktoré ho rozhodnutím z 23. februára 2017 č. 23147-2/2017-BA zamietlo. Odvolanie, ktoré proti tomuto rozhodnutiu podal ďalší účastník, generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne zamietol svojím rozhodnutím z 11. mája 2017 č. 23147-9/2017-BA. Oba orgány zhodne konštatovali, že podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. možno zdravotnícke povolanie vykonávať aj na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe upravenej v § 68 ods. 1 písm. a) cit. zák. (tzv. licencia L1A). Táto licencia nie je podmienkou na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; podmienkou na vydanie takéhoto povolenia pre právnickú osobu je, aby jej odborný zástupca mal licenciu na výkon odborného zástupcu upravenú v § 68 ods. 1 písm. c) cit. zák. (tzv. licencia L1C). Licencia L1A oprávňovala na dosahovanie príjmov podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, preto jej držiteľ spĺňal definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby. Na tieto účely nie je podstatné, či na základe licencie aj vykonával činnosť, ani to, že bol zároveň zamestnancom, pretože zákon č. 461/2003 Z. z. nevyklučuje súbeh poistení z rôznych dôvodov. Ako zamestnanec takisto nepotreboval licenciu L1A, ale licenciu na výkon zdravotníckeho povolania upravenú v § 68 ods. 1 písm. b) zákona č. 578/2004 Z. z. (tzv. licencia L1B). To, že žalovaná na základe odhlášky vyznačila v

spise zánik poistenia k 31. marcu 2007, nie je rozhodnutím o zániku poistenia, takže vydaniu rozhodnutia z 25. mája 2016 nebránila prekážka rozhodnutej veci.

6. Žalobkyňa potom podala proti rozhodnutiu žalovanej pobočky z 25. mája 2016 všeobecnú správnu žalobu, v ktorej uplatnila v zásade rovnaké námietky ako v proteste. Správny súd tu napadnutým rozsudkom žalobe vyhovel a podľa § 191 ods. 1 písm. d), e) a g) Správneho súdneho poriadku toto rozhodnutie zrušil. Vytkol žalovanej porušenie princípu právnej istoty, keďže žalovaná sa po deviatich rokoch rozhodla neakceptovať odhlášku ďalšieho účastníka, ktorý v tomto smere konal dobromyseľne. Žalovaná porušila aj procesné práva účastníka, pretože mu neoznámila začatie konania a v rozpore s § 195 a 196 zákona č. 461/2003 Z. z. mu nedala možnosť vyjadriť sa vo veci. Napadnuté rozhodnutie je aj nepreskúmateľné, pretože v ňom žalovaná vôbec necituje § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. a § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., na ktoré sa odvolávala vo vyjadrení k žalobe. Vydaním rozhodnutia po deviatich rokoch žalovaná porušila aj právo ďalšieho účastníka na rozhodnutie v primeranej lehote. Preto správny súd po zrušení napadnutého rozhodnutia ani nevrátil vec žalovanej na ďalšie konanie podľa § 191 ods. 4 SSP.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

7. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaná domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Zdôraznila, že postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby je podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. naviazané na oprávnenie vykonávať určitú činnosť, nie na jej skutočnú realizáciu. Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. je také oprávnenie spojené aj s licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Jej držiteľ môže vykonávať zdravotnícke povolanie a dosahovať príjmy podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. V dôsledku toho povinné nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. zaniklo až 30. júna po kalendárnom roku, v ktorom tieto príjmy klesli pod hranicu určenú v § 138 ods. 9 resp. ods. 10 cit. zák., čo v prípade ďalšieho účastníka znamenalo 30. júna 2009. Podanie odhlášky samo osebe nemá za následok zánik povinného poistenia. Žalovaná pri vydaní rozhodnutia nepostupovala v rozpore so zákonom, pretože podľa § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. možno za úkon, ktorým sa začína konanie, považovať aj vydanie rozhodnutia; tento názor zodpovedá aj ustálenej praxi súdov. Ďalší účastník mohol svoje právo hájiť napr. podaním odvolania, čo však neurobil. Žalovaná nesúhlasila ani s tým, že by nerozhodla v primeranej lehote, keďže o existencii licencie L1A sa dozvedela až v roku 2016. Ďalší účastník nesplnil svoju povinnosť a neinformoval ju o jej existencii.

8. Žalobkyňa a ďalší účastník žiadali kasačnú sťažnosť zamietnuť.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

9. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), na ktorý od 1. augusta 2021 prešiel výkon súdnictva z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov), preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v medziach uplatnených kasačných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

III.A K prerušeniam konania

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky najskôr uznesením z 26. februára 2020 prerušil kasačné konanie do právoplatného skončenia konania sp. zn. 1 Vs 3/2019. Len čo sa toto konanie skončilo, rozhodol uznesením z 5. januára 2021 o pokračovaní v konaní.

11. Návrhom došlým tunajšiemu súdu 22. februára 2022 ďalší účastník žiadal, aby sa konanie prerušilo „do času prijatia spoločného právneho záveru na rokovaníach vo veci problematiky spätného predpisovania poistného a penále... držiteľom licencie L1A na úrovni zástupcov Slovenskej lekárskej komory, ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR a ministra zdravotníctva SR“.

12. Podľa § 452 ods. 1 SSP sa na kasačné konanie primerané použijú ustanovenia druhej časti, teda aj jeho § 100 ods. 1 a 2, ktoré ustanovujú dôvody prerušenia konania. Podľa citovaných ustanovení možno kasačné konanie prerušiť, ak sú tu určité predbežné otázky (otázka, ktorú kasačný súd nie je oprávnený riešiť, návrh na vyslovenie nesúlady právneho predpisu alebo prejudiciálna otázka podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie), ak preskúmané opatrenie bolo napadnuté protestom prokurátora (čo logicky neprichádza do úvahy v konaní o žalobe prokurátora, ktorá bola podaná po nevyhovení protestu), žalobca nedal súhlas na zastavenie konania, ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené alebo zmenené (čo sa v prerokúvanej veci nestalo), prípadne ak to zhodne navrhnú všetci účastníci (v prerokúvanej veci navrhol prerušenie len ďalší účastník). Spomedzi všetkých dôvodov prerušenia by tak v prerokúvanej veci mohli prichádzať do úvahy len dôvody uvedené v § 100 ods. 1 písm. e) SSP, teda ak sa vo vzťahu k preskúmanému rozhodnutiu začalo správne konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku, alebo § 100 ods. 2 písm. a) SSP, teda ak prebieha súdne konanie alebo administratívne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktoré môže mať význam na rozhodnutie správneho súdu.

13. Z návrhu ďalšieho účastníka však nevyplýva, že by sa akékoľvek takéto konanie začalo. Ďalší účastník sa totiž len všeobecne odvolal na rokovania medzi určitými predstaviteľmi orgánom verejnej moci, avšak bez toho, aby bolo zrejmé, akú právnu povahu má mať toto ich rokovanie a čo má byť jeho výsledkom a s akou právnou záväznosťou. Kasačnému súdu tak vôbec nie je jasné, aký by mal výsledok tohto rokovania vplyv na tu prejednávanú vec. Treba uviesť, že kasačný súd je podľa § 131 a 132 SSP viazaný určitými rozhodnutiami, nie je však viazaný len neformálne vyjadreným právnym názorom, ktorý by vzišiel z určitej porady predstaviteľov orgánov verejnej moci. To platí o to viac, že otázka vplyvu licencie L1A na trvanie povinného nemocenského a dôchodkového poistenia už bola vyriešená rozsudkom veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 3/2019, ktorého právne závery sú pre kasačný súd zásadne záväzné (§ 466 ods. 3 SSP). Kvôli prebiehajúcim rokovaniam medzi predstaviteľmi určitých orgánov verejnej moci by tak bolo možné prerušiť kasačné konanie, len ak by výstup z tohto rokovania mohol prelomiť záväznosť právneho názoru veľkého senátu. Nič také však z návrhu ďalšieho účastníka nevyplýva, preto ho najvyšší správny súd podľa § 162 ods. 3 CSP v spojení s § 25 SSP zamietol.

III.B K veci samej

14. V prerokúvanej veci žalovaná pobočka ako organizačná zložka verejnoprávnej inštitúcie zriadenej na výkon sociálneho poistenia podľa § 120 zákona č. 461/2003 Z. z. konala a rozhodovala v rámci svojej právomoci o otázke zániku poistenia, ktorý považovala za sporný. Toto rozhodovanie je podľa § 172 ods. 5 cit. zák. predmetom nedávkového konania, ktoré sa spravuje treťou časťou (§ 172 až 225) zákona č. 461/2003 Z. z.

15. Podľa § 184 ods. 8 cit. zák. sa nedávkové konanie začína okrem iného z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Také konanie je podľa § 185 ods. 4 cit. zák. začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka urobila voči účastníkovi prvý úkon. Podľa § 195 ods. 1 cit. zák. organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará podklady na rozhodnutie. Podľa § 209 ods. 1 cit. zák. sa rozhodnutie organizačnej zložky vydáva písomne, ak zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti. Podľa § 210 ods. 2 cit. zák. sú organizačné zložky povinné rozhodnúť (okrem iného) vo veci zániku poistenia v sporných prípadoch najneskôr do 60 dní od začatia konania, resp. v mimoriadne zložitých prípadoch najneskôr do 120 dní od začatia konania.

16. Z citovaných § 184 ods. 8 a § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. tak predovšetkým vyplýva, že okamihom začatia nedávkového konania na podnet organizačnej zložky je deň, kedy bol voči účastníkovi urobený prvý úkon. Inak povedané, konanie je začaté vtedy, keď organizačná zložka voči účastníkovi (navonok) prejavila, že voči nemu vedie určité nedávkové konanie. Žalovaná správne poukazuje na to, že takýmto prvým úkonom môže byť aj samo vydanie písomného rozhodnutia (§ 209

cit. zák.), keďže aj z neho je celkom zrejmé, že sa voči účastníkovi vedie určité konanie s určitým predmetom. Zákon č. 461/2003 Z.z. na rozdiel od napríklad zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje všeobecné ustanovenie o tom, že účastníkov treba o začatí konania upovedomiť a dať im možnosť vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia pred jeho vydaním (§ 33 ods. 2 Spr. por.). To samozrejme nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 1/2019).

17. Podľa § 191 ods. 1 písm. g) SSP však správny súd môže zrušiť preskúmané rozhodnutie, len ak porušenie ustanovení o konaní bolo podstatné a ak mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej. Z citovaného ustanovenia tak celkom zreteľne vyplýva, že pre zrušenie rozhodnutia nepostačuje samo zistenie, že boli porušené ustanovenia o konaní, ale toto porušenie musí byť podstatné a muselo byť spôsobilé negatívne sa prejaviť na obsahu vydaného rozhodnutia. Ak organizačná zložka nedá účastníkovi konania možnosť vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia, môže sa týmto postupom pripraviť o určité dôležité poznatky (dôkazy), a tým spôsobiť, že jej rozhodnutie nebude vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu (cit. § 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.), teda bude nezákonné. Avšak to, či sa tak stalo, treba hodnotiť vždy v konkrétnej veci s ohľadom na to, z akého podkladu organizačná zložka pri svojom rozhodovaní vychádzala a čo pri svojom rozhodovaní nezohľadnila.

18. Z odôvodnenia tu preskúmaného rozhodnutia vyplýva, že žalovaná pobočka pri jeho vydaní vychádzala z toho, že ďalší účastník je držiteľom „povolenia“ (správne: licencie) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe z 19. septembra 2006, ktoré ku dňu vydania rozhodnutia nie je zrušené. Ďalej žalovaná pobočka vychádzala z obsahu daňových priznaní vedľajšieho účastníka za zdaňovacie obdobia 2007, 2008 a 2009, ktoré obsahujú údaje o výške príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Ďalší účastník tento skutkový základ preskúmaného rozhodnutia nijako nespochybnil, pretože voči preskúmanému rozhodnutiu ani nepodal odvolanie. Podal až návrh na obnovu konania, v ktorom však znova nijako nespochybnil tieto skutkové zistenia, ale namietol, že vydaniu rozhodnutia bráni prekážka rozhodnutej veci a predstavil vlastný právny názor na právny význam licencie L1A. Takisto žalobkyňa ani v proteste, ani v samotnej správnej žalobe žiadne z týchto skutkových východísk preskúmaného rozhodnutia žiadnym konkrétnym spôsobom nespochybnila. Aj pokiaľ by teda postup žalovanej pobočky, ktorá nedala ďalšiemu účastníkovi možnosť vyjadriť sa k veci pred vydaním preskúmaného rozhodnutia, bol porušením ustanovení o nedávkovom konaní, podľa kasačného súdu toto porušenie nemohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia a nemohlo zakladať dôvod na zrušenie preskúmaného rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. g) SSP.

19. Rovnako neobstojí záver správneho súdu, že je daný dôvod na zrušenie podľa § 191 ods. 1 písm. e) SSP, teda že zistenie skutkového stavu bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci. Z celého odôvodnenia rozsudku správneho súdu totiž nemožno jasne zistiť, aké konkrétne skutkové zistenia žalovaná pobočka nevykonala a prečo boli tieto skutkové zistenia rozhodné pre posúdenie veci. Správny súd len v náznakoch (ods. 22 odôvodnenia) konštatoval, že žalovaná sa nevenovala otázke, či ďalší účastník dosahoval príjem z licencie L1A, tento dôvod však považoval za dôvod nepreskúmateľnosti rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP, nie za nedostatočné zistenie skutkového stavu.

20. Nie je správny ani záver správneho súdu o tom, že žalovaná nerozhodla v primeranej lehote alebo že porušila princíp právnej istoty, ak o zániku poistenia rozhodla po deviatich rokoch od podania odhlášky. Názor, že prijatie odhlášky žalovanou predstavuje rozhodnutie o zániku poistenia, nemá oporu v ustanoveniach zákona o sociálnom poistení. Podľa cit. § 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. sa totiž rozhodnutie vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Pod pojmom „ustanovuje inak“ treba rozumieť ustanovenie, v ktorom je výslovne dovolené vydať rozhodnutie ústne alebo vyznačením v spise (napr. § 194 ods. 2 zákona o sociálnom poistení). Nemožno však z neho vyvodíť,

že za rozhodnutie možno považovať každý akt, ktorým organizačná zložka Sociálnej poisťovne niečo vyznačila v spise alebo informačnom systéme. Podľa § 228 ods. 3 cit. zák. v znení účinnom do 31. decembra 2010 bola samostatne zárobkovo činná osoba povinná odhlásiť sa z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia do ôsmich dní od jeho zániku. Citované ustanovenie, ani iné ustanovenia neustanovovali nič o tom, že by na základe tejto odhlášky mala žalovaná vydať rozhodnutie o zániku vyznačením v spise. Odhláška bola teda len evidenčným úkonom poistenca, ktorým oznamoval žalovanej skutočnosti, kvôli ktorým mu - podľa neho - malo povinné poistenie zaniknúť. Žalovaná mohla údaje v odhláške bez ďalšieho akceptovať, táto akceptácia však nemá povahu rozhodnutia o zániku sociálneho poistenia.

21. Ak žalovaná považovala údaje v odhláške alebo jej účinky za sporné, mohla v nedávkovom konaní podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodnúť o zániku povinného poistenia inak než bolo uvedené v odhláške. Zo žiadneho ustanovenia citovaného zákona nevyplýva, že by žalovaná mohla vydať takéto rozhodnutie len do určitého času po podaní odhlášky. Rovnako žiadne ustanovenia tohto zákona neustanovuje, že by vznik či zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia bol závislý od toho, či poistenec bol alebo nebol dobromyseľný o dátume zániku. Ako žalovaná správne zdôraznila v kasačnej sťažnosti, postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z., ako aj vznik alebo zánik jej povinného poistenia podľa § 21 cit. zák. nastáva vtedy, ak sú splnené príslušné zákonné podmienky. Vedomosť či nevedomosť, prípadne dobromyseľnosť alebo nedobromyseľnosť poistenca o tom, či sú tieto podmienky splnené, nie sú podstatné. Pokiaľ má byť plynutie času na účely sociálneho poistenia podstatné, ustanovuje to zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne, napr. v § 145 ods. 3 (premlčanie vrátenia poistného) alebo v § 147 (premlčanie predpísania a vymáhania poistného). Okrem toho žalobkyňa, ďalší účastník aj správny súd pri formulácii svojich právnych názorov nedocenili, že otázka trvania poistenia nie je podstatná len pre platenie poistného, ale je dôležitá aj je pre vznik nárokov na jednotlivé dávky sociálneho poistenia a ich výšku. Napríklad pre výpočet osobného mzdového bodu za určité obdobie je podľa § 62 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodný osobný vymeriavací základ (§ 61 cit. zák.), ktorý je pochopiteľne vyšší pri súbehu viacerých poistení. Vyšší osobný mzdový bod sa prejaví vo vyššom priemernom osobnom mzdovom bode (§ 63 cit. zák.), ktorý vstupuje do výpočtu starobného dôchodku (§ 66 ods. 1 cit. zák.). Práve z tohto dôvodu je dôležité, aby vznik a zánik povinného poistenia neboli viazané na subjektívne činitele (dobromyseľnosť či nedobromyseľnosť poistenca), ale na objektívne okolnosti.

22. Správny súd správne uzavrel, že čl. 48 ods. 2 ústavy zaručuje právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov v každom konaní vo veci samej, vrátane konaní pred orgánmi verejnej správy (porov. napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 62/99). Prerokovaním vecí však treba zásadne rozumieť priebeh určitého konania od jeho začiatku až do vydania rozhodnutia. Správny súd v napadnutom rozsudku vyšiel z názoru, že žalovaná začala nedávkové konanie o zániku poistenia prípisom z 18. septembra 2008, ktorou žiadala od ďalšieho účastníka, aby jej zaslal oprávnenie č. TA/2006/3840. Tento záver však nezodpovedá obsahu tohto prípisu, z ktorého nemožno nijako zistiť, že by sa mal týkať určitého konania. Týmto prípisom žalovaná len vyzvala ďalšieho účastníka, aby jej predložil listinu, ktorá má svedčiť o jeho postavení poistenca. Povinnosť preukázať skutočnosti rozhodujúce pre zánik sociálneho poistenia totiž poistencovi plynie už z § 227 ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. Okrem toho, ak má byť tento prípis úkonom, ktorým sa má začínať nedávkové konanie, je to v rozpore s tou časťou odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia, v ktorej správny súd vytýkal žalovanej, že preskúmané rozhodnutie vydala bez toho, aby ďalšieho účastníka upovedomila o začatí konania.

23. Konečne kasačný súd nesúhlasí ani s námietkou, že preskúmané rozhodnutie je nepreskúmateľné. Podľa § 209 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. musí rozhodnutie obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní. Podľa odseku 4 cit. paragrafu sa v odôvodnení rozhodnutia uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bola organizačná zložka vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala. Preskúmané rozhodnutie (v rozpore so záverom správneho súdu) odkazuje na § 5 a § 21 ods. 1 a 4 zákona č. 461/2003 Z. z. a jasne uvádza, že vychádza z informácie Slovenskej lekárskej komory, že ďalší účastník má od 19. septembra 2006 až do dňa rozhodnutia oprávnenie na výkon samostatnej

zdravotníckej praxe, ako aj z údajov o jeho príjme z podnikania a inej zárobkovej činnosti, ktoré pomeriava k hranici uvedenej v § 138 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. Takéto odôvodnenie je podľa kasačného súdu dostatočne zrozumiteľné s ohľadom na to, že v konaní neboli vznesené žiadne námietky účastníkov, s ktorými by sa bolo potrebné osobitne vyrovnáť. Len čo účastník konania takéto námietky vzniesol (v návrhu na obnovu konania), žalovaná sa s nimi vyrovnala v príslušných rozhodnutiach.

24. Na základe uvedeného sa tak kasačný súd nestotožňuje so záverom správneho súdu, že preskúmané rozhodnutie žalovanej pobočky trpí nedostatkami, ktoré mu vytýkala žalobkyňa, a že sú dané dôvody jeho zrušenia podľa § 191 ods. 1 písm. d), e) a g) SSP. Podľa kasačného súdu sa mal správny súd zaoberať predovšetkým právnou otázkou, či držba licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) zakladala ďalšiemu účastníkovi povinné nemocenské a dôchodkové poistenie. Správny súd sa však tejto otázke venoval len okrajovo v ods. 21 svojho rozsudku, keď bez hlbšieho rozboru prevzal záver žalobkyne a ďalšieho účastníka, že táto licencia neoprávňuje lekára na výkon zárobkovej činnosti bez povolenia podľa § 15 zákona č. 578/2004 Z. z.

25. Táto kľúčová právna otázka bola medzičasom predmetom rozporných rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 1/2019 a 1 Vs 3/2019. Podľa už citovaného § 466 ods. 3 SSP je právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu pre senáty záväzný, no možno sa od neho odchýliť len tým, že sa vec znova postúpi na prejednanie veľkému senátu. Takéto nové rozhodnutie veľkého senátu sa potom znova stáva záväzným pre všetky senáty. To však logicky predpokladá, že vydaním nového rozhodnutia veľkého senátu zanikajú účinky záväznosti právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí veľkého senátu v tom rozsahu, v akom sa právny názor vyjadrený v neskoršom rozhodnutí odchyľuje od skoršieho rozhodnutia veľkého senátu. Podľa kasačného súdu tak v súčasnosti treba pri riešení otázky účinkov licencie L1A vychádzať z neskoršieho rozsudku veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Vs 3/2019.

26. V rozsudku sp. zn. 1 Vs 3/2019 veľký senát formuloval právny názor, podľa ktorého licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely sociálneho poistenia. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa citovaného ustanovenia. Sociálna poisťovňa neposudzuje príjem takého lekára výlučne vo vzťahu k licenci L1A a teda nie je povinná skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú príjmami lekára, považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ak taký lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (§ 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov), ide vždy o príjem samostatne zárobkovo činnnej osoby a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa iných písmen v § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. Rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu bolo napadnuté aj ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy. Ústavný súd Slovenskej republiky ju však uznesením sp. zn. IV. ÚS 610/2021 odmietol, pretože vyslovené právny závery nepovažoval za ústavne nesúladne.

27. Senát najvyššieho správneho súdu je podľa § 466 ods. 3 SSP uvedenými právnymi názormi viazaný a nevidí žiaden dôvod na to, aby sa od nich postupom podľa citovaného ustanovenia odkláňal. Právny názor vyslovený v žalobe, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sama neoprávňuje na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, odporuje jasnému zneniu § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. Podľa tohto ustanovenia totiž možno ako samostatnú zdravotnícku prax poskytovať zdravotnú starostlivosť buď v zariadení iného poskytovateľa alebo na inom mieste ako v

zdravotníctvom zariadení. Predpokladom využívania licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe tak nie je existencia zdravotníckeho zariadenia, pretože táto licencia umožňuje poskytovať zdravotnú starostlivosť v zásade na akomkoľvek mieste, a to aj bez povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Lekár, ktorý poskytoval zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, bol dokonca podľa § 39 ods. 1 zákona č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení účinnom do 30. novembra 2011 oprávnený predpisovať aj lieky, a to aj keď samostatnú zdravotnícku prax vykonával na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. Táto licencia tak zakladala plnohodnotné oprávnenie lekára na poskytovanie zdravotnej starostlivosti bez viazanosti na určité zdravotnícke zariadenie. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 578/2004 Z. z. nevyplýva, že lekárovi, ktorý má zároveň vydanú licenciu na výkon odborného zástupcu a poskytuje zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení - právnickej osobe, zaniká alebo sa prerušuje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe alebo sa rušia jej účinky. Naopak, táto licencia zostáva naďalej platná a dovoľuje lekárovi voľne si vyberať, či v konkrétnom prípade poskytne zdravotnú starostlivosť na jej základe alebo prostredníctvom určitého zdravotníckeho zariadenia.

28. Z uvedených dôvodov senát najvyššieho správneho súdu nevidí ani dôvod odkláňať sa od právneho záveru, že držba takejto licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Lekár, ktorý je držiteľom takejto licencie, je podľa citovaného ustanovenia samostatne zárobkovo činnou osobou, ktorej účasť na povinnom nemocenskom a dôchodkovom poistení môže podľa § 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b) cit. zák. zaniknúť buď zánikom tejto licencie alebo tým, že jeho príjem z podnikania a inej zárobkovej činnosti poklesne pod 12-násobok vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z.

IV.

Záver

29. Správny súd tak nepostupoval správne, keď dospel k právnemu záveru, že preskúmané rozhodnutie trpí nedostatkami podľa § 191 ods. 1 písm. d), e) a g) SSP, a preto jeho rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP]. Kasačná sťažnosť je tak v tomto sťažnostnom bode dôvodná, v dôsledku čoho kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil správnomu súdu na ďalšie konanie. Ak žalobkyňa nevezme správnu žalobu späť, správny súd o nej rozhodne znova, viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP).

30. Trovy konania o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí vo veci samej.

31. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

